

TE KOOP / FOR SALE / ZU VERKAUFEN
VAN DEN HEUVEL- ORGEL / ORGAN / ORGEL

Berkenwoude, Gereformeerde Gemeente

In 1981 bouwde J.L. van den Heuvel-Organbouw voor de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente te Bodegraven een geheel nieuw orgel met 12 stemmen (waarvan 1 transmissie). Op 10 december werd dit orgel ingespeeld door de bekende organist Herman van Vliet, die tevens als adviseur bij de bouw van het orgel was betrokken. De kerkelijke gemeente groeide en men besloot in 1996 een nieuwe kerk te bouwen en een groter (tweedehands) kerkorgel aan te schaffen. Het Van den Heuvel-orgel werd verkocht aan de Geref. Gemeente van Berkenwoude. De firma Nijssen plaatste het orgel over waarbij hij o.a. de intonatie naar zijn smaak aanpaste. Maar ook deze kerkzaal in Berkenwoude is inmiddels te klein geworden en de kerkelijke gemeente hoopt in 2021 een grotere nieuwbouwkerk in gebruik te kunnen nemen. Om deze reden is het orgel nu te koop. Van den Heuvel-Organbouw heeft in juli 2020 de opdracht gekregen om een geschikte bestemming te vinden voor dit instrument.

Dispositie / Composition / Disposition

Hoofdwerk: omvang C-g³

Prestant 8'
Roerfluit 8'
Octaaf 4'
Cornet IV sterk (discant)
Mixtuur III-V sterk
Dulciaan 8'

Nevenwerk: omvang C-g³

Holpijp 8'
Roerfluit 4'
Nasard 2 2/3'
Octaaf 2'

Pedaal: omvang C-f¹

Subbas 16'
Prestant 8' (transmissie HW)

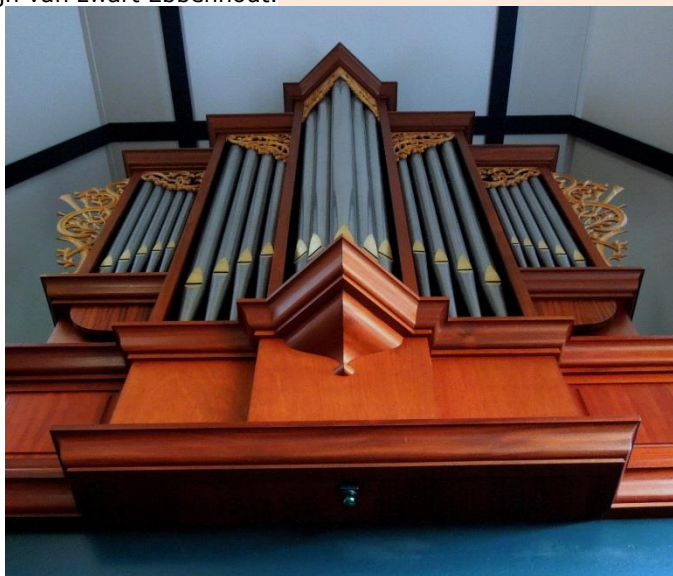
Koppelingen:

Hoofdwerk – Nevenwerk
Pedaal – Hoofdwerk
Pedaal – Nevenwerk.

Speelhulpen: Tremulant

De orgelkas en de balustrade zijn van Sipo-mahoniehout. Het fraaie houtsnijwerk werd gemaakt van Frans Lindenhout. Het pedaalklavier is van Slavonisch eikenhout. Het klavierbeleg van de onder-toetsen is van Ivoor en de boventoetsen zijn van zwart Ebenhout.

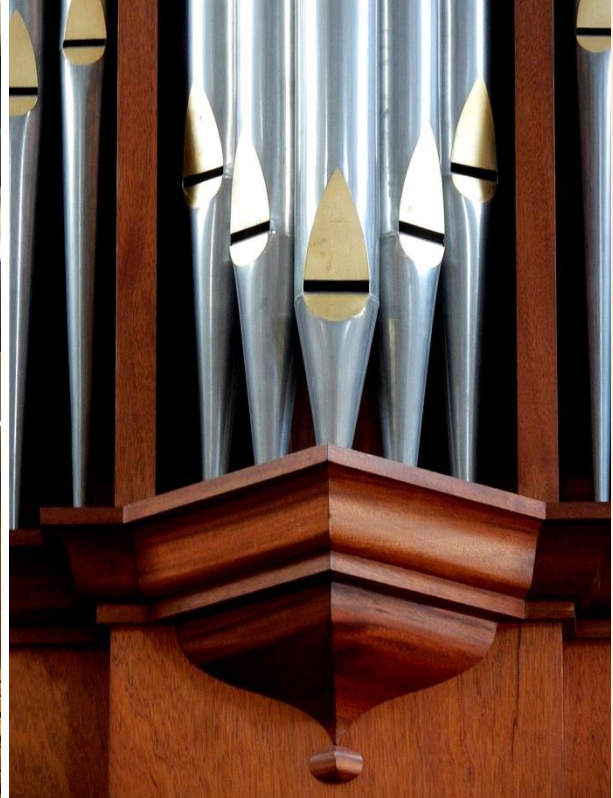
De frontpijpen zijn van een legering met 80% tin, de spitsgevormde labia van de frontpijpen werden verguld met 23-karaat bladgoud.

De achterwand heeft 7 toegangsdeuren; het is eventueel mogelijk de kas in de diepte uit te breiden om extra stemmen te realiseren.

De registerknoppen zijn van zwart Ebbenhout en de registernaamplaatjes zijn van messing

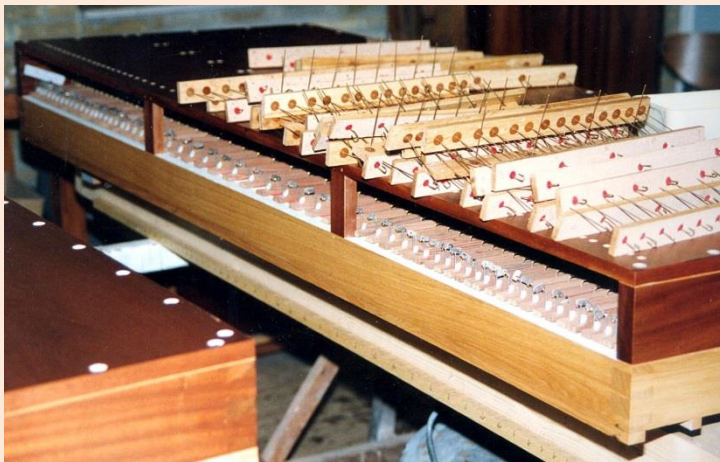

De windladen

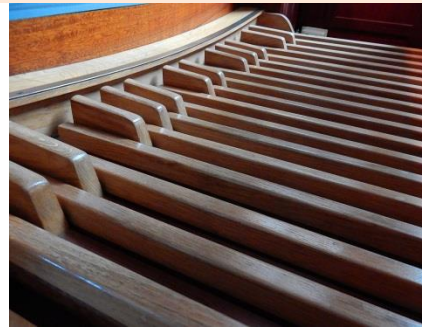
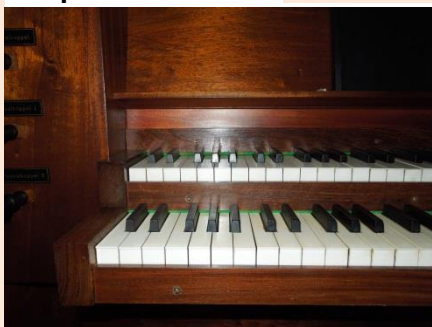
De windladen zijn mechanische sleepladen. De cancellenramen werden vervaardigd van eikenhout en de kleppenkasten van sipo mahoniehout. De verbindingen zijn handgemaakte zwaluwstaartverbindingen.

De manueelwindladen zijn aan elkaar gebouwd als Hoofdwerk en Nevenwerk. Dit omdat de beschikbare ruimte in Bodegraven beperkt was. De pedaalwindlade staat in de kast aan de zijkant rechts tegen de zijwand. Er zijn twee pedaalregisters waarvan één in transmissie staat met de Prestant 8' van het Hoofdwerk (frontpijpen). Om deze transmissie mogelijk te maken zijn er veel conductslangen verwerkt tussen de windladen van het pedaal, Hoofdwerk en de transmissiestok.

De cancellenramen zijn "tropisch" verlijmd zodat warmte en vochtigheid geen invloed op de verbindingen krijgt. Tussen verschillende cancellen werd ruimte gehouden (z.g. loze cancellen) t.b.v. het uitzetten en krimpen van hout door een veranderde luchtvochtigheidsgehalte in de kerkzaal. De slepen zijn z.g. dubbel verende slepen zodat, met de juiste afstelling, geen doorspraak mogelijk is. De pijpstokken en de pijpsoesters zijn van sipo-mahoniehout. De voorslagen van de kleppenkasten zijn van eikenhout met luchtafdichtingen van drukvilt dat afgedekt is met leer. De voorslaghaken zijn van messing evenals de verdere sluitingen.

De speelmechanieken

De speeltraktuur is de mechanische verbinding tussen de manueel- en pedaaltoetsen en de windladespeelventielen. Deze verbindingen bestaan uit hout, metaal en leer.

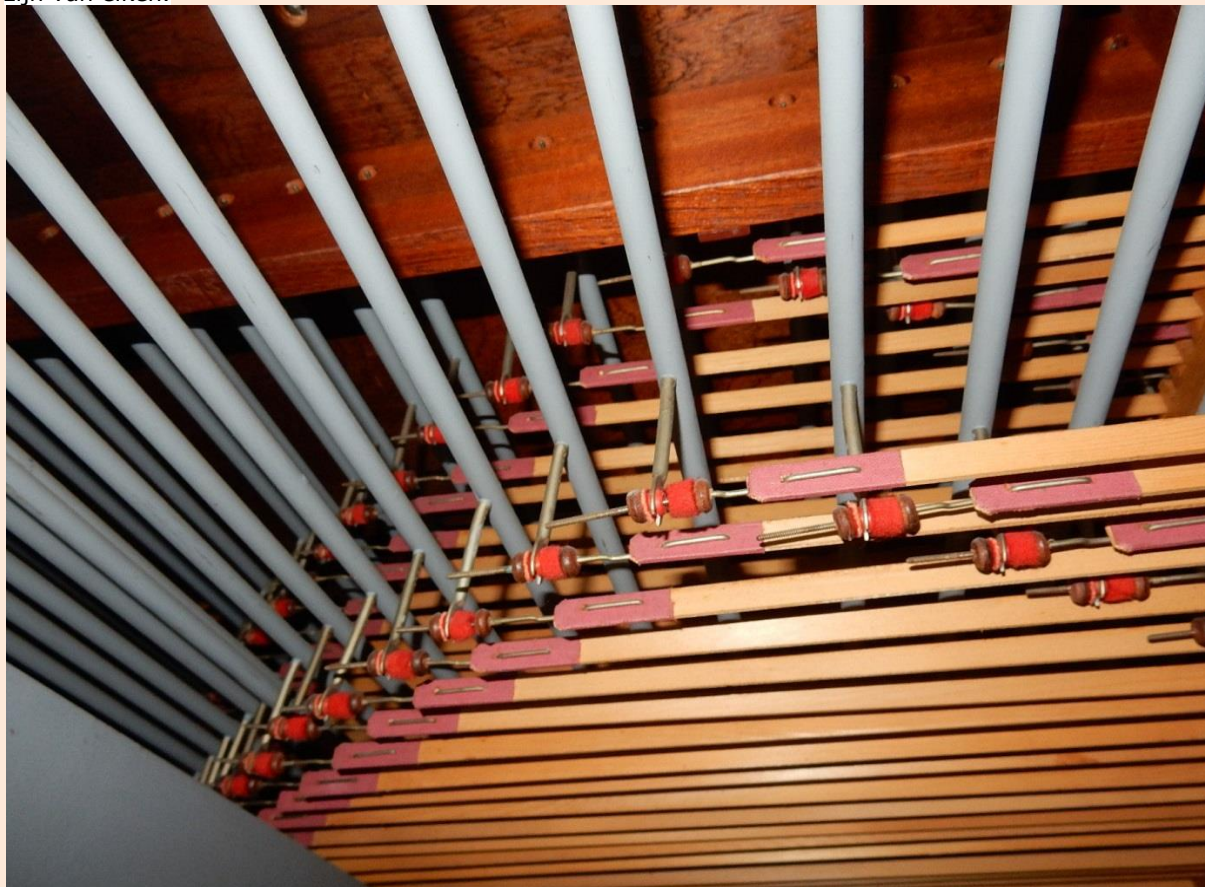

Achter de speeltafel bevinden zich veel mechaniekonderdelen zoals de koppelingsarmen die van Alers-hout zijn gemaakt. Het draadwerk is gemaakt van het 'onverslijtbare' fosforbronsdraad. De afregelpunten zijn gemaakt van stelmoeren en van leren moeren. De walsen, die de koppelingen bewegen, zijn gemaakt van ijzer. De armen zijn aan de walsen gelast. Na schoonmaak, en een juiste afregeling, kunnen deze mechanieken nog vele generaties probleemloos functioneren.

De wellenraamwerken zijn van mahoniehout en metalen walsen bevinden zich onder de windladen. De metalen walsen zijn geverfd. In de uiteinden van de naadloos getrokken metalen buizen zijn beukenhouten proppen geslagen waarin de geleidingstiften zijn vastgezet. De geleidingsgaten in het wellenraamwerk zijn ingevoerd met kernlaken. Aan de uiteinden zijn de messing vertinde walsarmen in de ijzeren walsen geklonken zodat er tijdens het spelen nooit iets kan losgaan of verdraaien.

De abstracten zijn van fijndradig Fichtehout, de koppen zijn afgeplakt met speciaal linnen zodat het hout niet kan scheuren. Het draadwerk is van vertint messing en de afstelmoeren zijn van leder. Vilt en kernlaken zorgen ervoor dat de draden tijdens het gebruik niet kunnen doorslaan. De geleidingskammen zijn van eiken.

De registertraktuur is gemaakt van hout en metaal. De registerknoppen zijn van Ebbenhout, de trekkers van eikenhout en de balansen en zwaarden zijn van ijzer dat grijs geverfd is.

Windvoorziening

De windvoorziening staat in de orgelkas onder de manuaalwindladen. Ze bestaat uit een ventilator, windreguleerkast en een vouwbalg waarvan de (houten) windkanalen naar de windladenkleppenkast lopen.

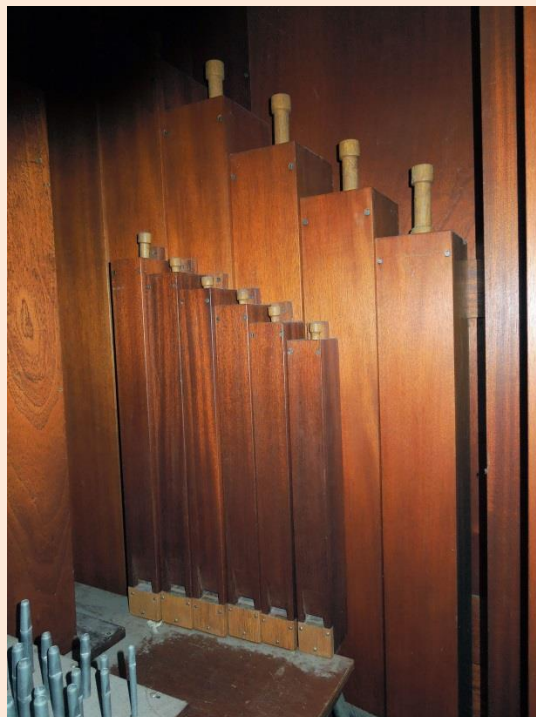
De **ventilator** (3 fasen/380V) werd in Zwitserland gemaakt door de bekende firma **Meidinger** (Basel). Deze staat in een mahoniehouten kast op veren zodat de ventilatortrillingen niet worden doorgegeven naar de gaanderijvloer. De kist werd voorzien van isolatie en een aanzuigklep die sluit indien er geen windafname is. Een manchet vormt de flexibele verbinding tussen de balg en de reguleerkast die is aangesloten aan de ventilator.

Links van de ventilator staat de klassiek vormgegeven **vouwbalg** die werd gemaakt van mahoniehout en eikenhouten, naar binnen slaande, vouwen. Het schapenleer is tijdens de afgelopen 40 jaar aangetast door een hoge luchtvochtigheid waardoor schimmel is ontstaan (zie foto). Het leer is daardoor stug geworden. Wij bevelen opnieuw beleren aan waarna deze balg weer vele generaties mee kan gaan.

Pijpwerk

Het pijpwerk is gemaakt van diverse legeringen die variëren tussen de 30 en de 80%. Behalve metalen pijpen zijn er ook pijpen van (mahonie)hout. De grootste houten pijp staat i.v.m. de beschikbare hoogte in de middentoren van het orgel. De stemstoppen zijn voorzien van leer en drukvilt zodat de pijpen ook bij klimaat-wisselingen goed stembaar blijven en de corpus bij krimp niet uit kan scheuren.

Er werden, om ruimte te besparen, een aantal houten pijpen d.m.v. een transmissie gecombineerd zoals het eerste octaaf van de Roerfluit 8' (HW) en de Holpijp 8' (zie foto hierboven).

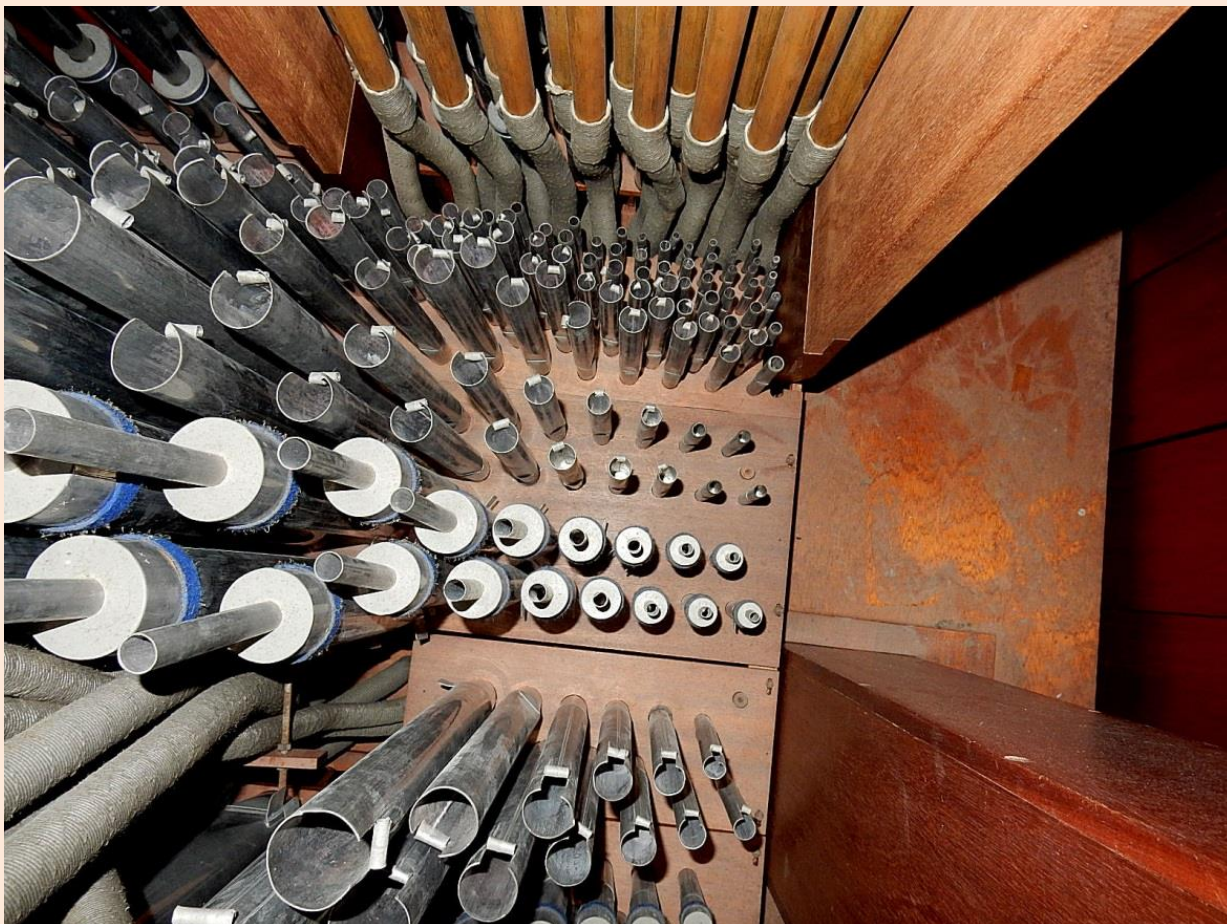

De Dulciaan 8' van het Hoofdwerk staat als eerste register tegen de achterwand van het orgel. Met deze opstelling is het stemmen van dit tongwerkregister gemakkelijk.

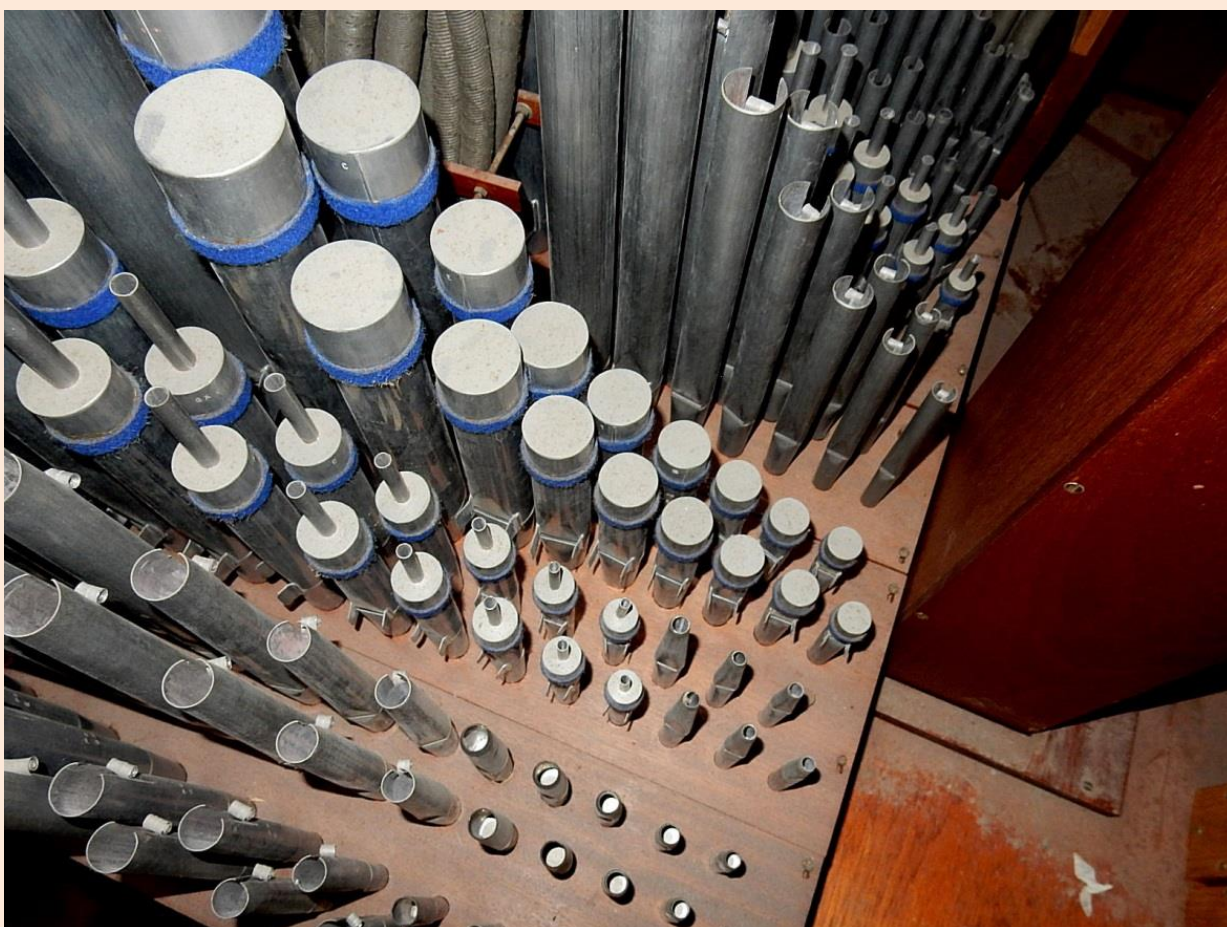
De Cornet stond bij de bouw van het orgel (1981) op een verhoogde stok met zeer stabiele messing conducten vanaf de windlade. Bij de overplaatsing naar Berkenwoude heeft orgelbouwer Nijse de pijpstokken hoger geplaatst door tussenstukken in de steunen te maken (die door hem niet werden afgewerkt). De messing conducten werden niet vervangen door langere exemplaren maar werden door middel van flex-conducten verlengd. Wij adviseren bij overplaatsing de situatie in stijl (met langere messing conducten) te herstellen en de steunen te verbeteren.

De Cornetstock van het Hoofdwerk met de onafgewerkte verlengde steunen en de met flexslang verlengde messing conducten.

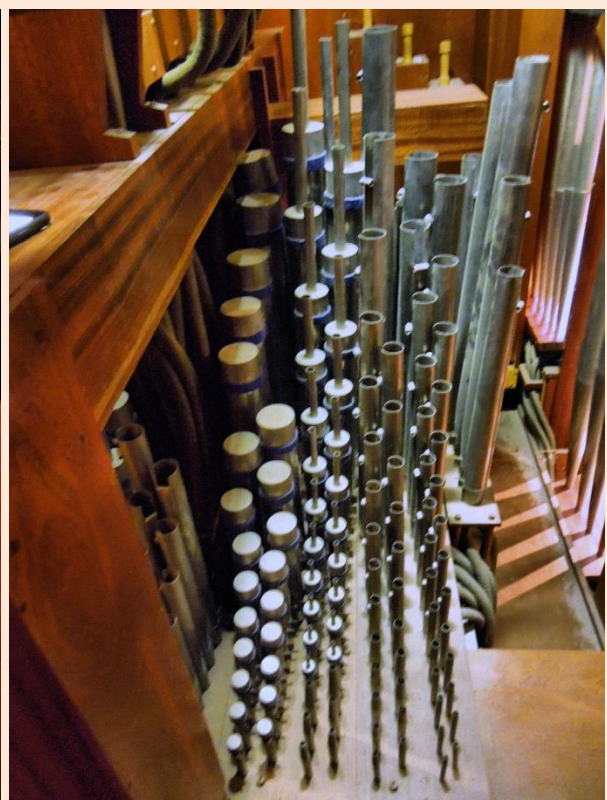
van boven naar beneden: verlengde Cornet-conducten, Mixtuur III-V, Octaaf 4, Roerfluit 8' en Prestant 8'

van onder naar boven: Octaaf 2', Nasard 2 2/3', Roerfluit 4', Holpijp 8', (HW) Prestant 8', Roerfluit 8', Octaaf 4', Mixtuur III-V

Cornet

Hoofdwerk (Mixtuur III-IV, Octaaf 4', Roerfluit 8', Prestant 8') **Nevenwerk** (Holpijp 8', Roerfluit 4', Nasard 2 2/3', Octaaf 2')

(Nevenwerk) Octaaf 2', Nasard 2 2/3', Roerfluit 4', Holpijp 8', (Hoofdwerk) Prestant 8', Roerfluit 8', Octaaf 4', Mixtuur III-IV, Cornet IV (verlengde conducten) en de Dulciaan 8' (niet zichtbaar op deze foto).

Maten orgelkas:

Hoog 380cm

Breed 275 + speeltafel + snijwerk

Diep 192cm

Algemeen:

Het betreft een in 1981 door J.L. van den Heuvel-Orgelbouw ambachtelijke vervaardigd kerkorgel. De staat van het orgel vraagt om een grondige reiniging en het herstel van een aantal onderdelen als eerder omschreven. Na 40 jaar moet daarnaast uiteraard het gebruikelijke onderhoudswerk plaatsvinden. Er zijn dus noodzakelijke en daarnaast ook wenselijke werkzaamheden uit te voeren.

Wij noemen de volgende aanbevelingen:

- Het noodzakelijk algeheel schoonmaken van alle onderdelen (inclusief aanslag schimmel)
- Het wenselijk vervangen van het hard geworden leer van de vouwbalg
- Het wenselijk herstel van de in 1996 veranderde onderdelen (bij voorkeur in stijl van het oorspronkelijke concept), o.a. de Cornetstok met conducten.
- Het wenselijk corrigeren van in 1996 onjuist gemonteerde onderdelen
- Het noodzakelijk terugbrengen van de in 1996 aangebrachte intonatieveranderingen (zodat het originele klankconcept weer herkenbaar is) en het aanpassen van de gehele intonatie aan de nieuwe (kerk)ruimte waar het orgel komt te staan zodat het daar optimaal kan functioneren
- Het noodzakelijk vervangen van een aantal ingezakte voetpunten van het metalen (front)pijpen

Het hiervoor beschreven Van den Heuvel-orgel is inclusief de bijbehorende balustrade links en rechts van de orgelkas voor een buitengewoon aantrekkelijke prijs te koop. Belangrijk is dat het instrument een goede herbestemming krijgt in een passende ruimte, en dat het orgel daar een goede functie mag gaan vervullen tijdens het begeleiden van de gemeentezang en verdere muzikale uitvoeringen.

Verdere informatie:

Jan L. van den Heuvel – Orgelbouw bv

Amstelveijckweg 44

NL – 3316BB Dordrecht

T 078-6 17 95 40

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl

www.vandenheuvel-orgelbouw.nl